

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobkyně: a) M. H.
b) N. P.
obě st. X
obě t. č. pobytem X

proti

žalovanému: Ministerstvo vnitra České republiky
poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 9. 2021, č. j. OAM-899/ZA-ZA11-K09-R2-2018, a rozhodnutí ze dne 9. 9. 2021, č. j. OAM-898/ZA-ZA11-K09-R2-2018,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemají právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou podanou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) brojily žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 9. 2021, č. j. OAM-899/ZA-ZA11-K09-

R2-2018 (dále též „napadené rozhodnutí A“), vydanému ve věci druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané žalobkyní a) a rozhodnutí žalovaného ze dne 9. 9. 2021, č. j. OAM-898/ZA-ZA11-K09-R2-2018 (dále též „napadené rozhodnutí B“), vydanému ve věci druhé žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané žalobkyní b). Těmito rozhodnutími rozhodl žalovaný o žádostech žalobkyň o udělení mezinárodní ochrany tak, že se mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje.

II. Napadená rozhodnutí

2. V **napadeném rozhodnutí A** žalovaný nejprve zrekapituloval dosavadní procesní postup ve věci, přičemž připomněl zejména závazný právní názor Krajského soudu v Brně vyslovený v rozsudku ze dne 31. 8. 2020, č. j. 33 Az 13/2019-81 (dále jen „zrušující rozsudek“). Vázán zrušujícím rozsudkem přistoupil žalovaný k opětovnému posouzení (v pořadí druhé) žádosti žalobkyně a) o udělení mezinárodní ochrany. Za tímto účelem provedl žalovaný s žalobkyní a) dva doplňující pohovory.
3. V doplňujícím pohovoru ze dne 24. 2. 2021 žalobkyně a) uvedla, že její důvody pro podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany jsou stejné, jako v případě její první žádosti. Těmito důvody je její zhoršený zdravotní stav. Žalobkyně a) i nadále trpí epileptickými záchvaty, potřebuje se léčit a vyžaduje celodenní péči. V současné době jí stále není dobře a musí užívat léky. Od podání první žádosti ke změně jejího zdravotního stavu nedošlo. V České republice má naplánovanou operaci (ke dni 29. 3. 2021), zatím užívá různé léky. Žalobkyně a) se domnívá, že by se v Arménii léčit nemohla, jelikož by se jí nedostalo srovnatelné péče jako v České republice.
4. V rámci doplňujícího pohovoru ze dne 29. 4. 2021 pak žalobkyně a) sdělila, že k plánované operaci doposud nedošlo, neboť byla toho času v karanténě. Současně doplnila, že jí při operaci bude vložen do krku stimulátor, který má stimulovat její mozek. Po zdravotní stránce se necítí dobře, nemůže chodit, je unavená a bolí ji hlava. Epileptické záchvaty mívá v poslední době asi 4-5 krát za měsíc. V běžném životě se cítí být žalobkyně a) omezena, užívá silné léky. Jednou za dva měsíce navštěvuje rovněž psychologa. V péči o svou osobu není žalobkyně a) soběstačná, hodně zapomíná, léky jí musí připravovat matka – žalobkyně b). Bez pomoci své matky se žalobkyně a) neobejde. V případě záchvatu je nutná přítomnost a pomoc druhé osoby. Až se žalobkyně a) vyléčí, má v plánu odjet do vlasti.
5. Při posouzení žádosti o udělení mezinárodní ochrany žalobkyně a) vycházel žalovaný zejména z její výpovědi, doložených materiálů, rozhodných částí materiálů z předchozího řízení o žádosti o udělení mezinárodní ochrany a dále z informací o zemi původu. V průběhu správního řízení žalovaný pečlivě prostudoval rozsáhlou zdravotní dokumentaci doloženou žalobkyní a), přijal ji jako dokládající její zdravotní stav a vzal ji v úvahu při svém rozhodování při možnosti udělit žalobkyni a) mezinárodní ochranu podle § 14 a § 14a zákona o azylu.
6. Ve vztahu k možnosti udělení mezinárodní ochrany formou humanitárního azylu se žalovaný zabýval zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situací žalobkyně a). Přitom přihlédl k jejímu věku a zdravotnímu stavu. V této souvislosti potom podrobně vyhodnotil možnosti případné další léčby žalobkyně a) v Arménii. Z nashromážděných

podkladů žalovaný zjistil, že je arménský zdravotní systém schopen žalobkyni a) zabezpečit potřebnou léčbu, vč. nezbytné medikace. Žalobkyni a) je zde dostupná hospitalizační i ambulantní léčba u neurologa, neurochirurga, psychologa, a to vč. vysoce specializovaných vyšetření. Jelikož bylo ve vlasti žalobkyni a) přiznáno postižení III. stupně, má v Arménii řadu zdravotnických služeb a léků zdarma či s výraznou slevou. Z informačních zdrojů zároveň plyne, že v Arménii není dostupná implantace zařízení pro stimulaci bloudivého nervu; tuto však žalobkyně a) již podstoupila během svého pobytu na území České republiky. Po zhodnocení zdravotního stavu žalobkyně a) žalovaný uzavřel, že případ žalobkyně a) není možno podřadit důvodům zvláštního zřetele hodným, a tudíž žalobkyně a) podmínky pro udělení humanitárního azylu ve smyslu § 14 zákona o azylu nesplňuje.

7. Následně žalovaný posoudil individuální azylový příběh žalobkyně a) též v intencích § 12, § 13, § 14a a § 14b zákona o azylu, přičemž dospěl k závěru, že v případě žalobkyně a) zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany splněny nebyly, protože žalobkyni a) mezinárodní ochranu neudělil.
8. V **napadeném rozhodnutí B** žalovaný poukázal na dosavadní průběh řízení a s odkazem na závazný právní názor krajského soudu žádost žalobkyně b) o udělení mezinárodní ochrany opětovně posoudil. V rámci doplňujícího pohovoru ze dne 24. 2. 2021 žalobkyně b) sdělila, že jediným důvodem podání její žádosti o mezinárodní ochranu je snaha získat léčbu pro její nemocnou dceru – žalobkyni a). V této souvislosti vyličila dceřin zdravotní stav a doplnila, že dcera vyžaduje její pomoc 24 hodin denně. Na podporu svých tvrzení žalobkyně b) předložila zdravotní dokumentaci své dcery.
9. V průběhu správního řízení bylo objasněno, že tvrzeným důvodem žádosti žalobkyně b) o udělení mezinárodní ochrany je snaha zajistit její dceři v České republice kvalitní bezplatnou péči. Azylový příběh žalobkyně b) žalovaný – ve spojitosti s napadeným rozhodnutím A) – vyhodnotil ve smyslu podmínek § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu, přičemž v posuzované věci důvod pro udělení mezinárodní ochrany neshledal. Poněvadž žalobkyně b) nesplnila zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany, žalovaný jí mezinárodní ochranu neudělil.

III. Žaloba

10. V žalobě žalobkyně namítaly, že byly v předcházejícím řízení o udělení mezinárodní ochrany zkráceny na svých právech. Konkrétně měl žalovaný napadenými rozhodnutími porušit § 3 a § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“) a § 14 a § 14a zákona o azylu. Žalobkyně jsou přesvědčeny, že splňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany, a to z důvodu zdravotního stavu žalobkyně a). Žalobkyně b) pak žádá o udělení mezinárodní ochrany společně se svojí dcerou, která je do značné míry odkázána na její péči.
11. Žalobkyně a) trpí farmakorezistentní epilepsií a těžkou úzkostně depresivní poruchou. V případě jejího návratu do vlasti hrozí, že by se jí nedostalo odpovídající zdravotní péče. Z důvodu epilepsie se u žalobkyně 1) vyskytují nekontrolovatelné záchvaty, které se projevují i několikrát denně. V České republice již proto podstoupila několik vysoce specializovaných vyšetření, a jelikož záchvaty i přes léčbu antiepileptiky neustupovaly, byl žalobkyni a) během hospitalizace v době od 24. 5. do 31. 5. 2021 implantován vagový stimulátor. Ten představuje jedinou terapeutickou možnost léčby. Ani vagový stimulátor však nedokázal epileptické záchvaty žalobkyně a) zcela eliminovat. Přitom bylo

ošetřující lékařkou doporučeno, aby žalobkyně a) docházela na pravidelné kontroly vagového stimulátoru, a to v Brně či v Praze. Současně ošetřující lékařka konstatovala, že žalobkyně a) není schopná cestovat samostatně, neboť může v důsledku záchvatů dojít k závažnému poranění, případně i úmrtí. Ve zprávě ze dne 13. 10. 2021 potom ošetřující lékařka doplnila, že by vycestování žalobkyně a) z území České republiky představovalo překážku v zajištění další léčby, neboť by bránilo sledování a úpravám parametrů vagového stimulátoru. Kontroly na specializovaném pracovišti jsou nutné proto, aby se ověřilo, zdali se přístroj nevybíjí.

12. Podle žalobkyň aktuální zdravotní stav žalobkyně a) v kombinaci s nedostatečným přístupem k lékařské péči v Arménii zavdává tomu, aby byla žalobkyním udělena mezinárodní ochrana formou humanitárního azylu, příp. doplňkové ochrany. Žalobkyně se domnívají, že zdravotní stav žalobkyně a) lze považovat za „případ hodný zvláštního zřetele“ ve smyslu § 14 zákona o azylu; na podporu tohoto závěru odkázaly jednak na komentářovou literaturu, jednak na příslušnou judikaturu Nejvyššího správního soudu. Současně poukázaly na informační zdroje (zprávu Evropského výboru pro sociální práva z ledna 2018, zprávu neziskové organizace Bertelsmann Stiftung z října 2020 a článek Rádia Svoboda ze dne 13. 5. 2019) zpochybňující žalovaným zjištěný skutkový stav.
13. Ve vztahu k možnému udělení doplňkové ochrany žalobkyně upozornily na závěry rozsudku Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“) ve věci *Paposhvili proti Belgii*. Ačkoliv se daný rozsudek týká vyhoštění, lze jeho závěry vztáhnout i na řízení ve věci mezinárodní ochrany. Žalobkyně se domnívají, že v případě návratu do země původu bude žalobkyně a) – z důvodu zhoršení svého zdravotního stavu v důsledku nemožného přístupu k efektivní léčbě – vystavena nelidskému a ponižujícímu zacházení ve smyslu čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“). To představuje důvod pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. V tomto ohledu pak žalobkyně odkázaly též na patřičnou judikaturu správních soudů. Kromě toho se žalovaný nedostatečně zabýval možnou aplikací § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, protože jsou napadená rozhodnutí nezákonná pro rozpor s § 68 odst. 3 s. ř.
14. Pro výše uvedené důvody žalobkyně zdejšímu soudu navrhly, aby napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika

15. Žalovaný se k žalobě vyjádřil přípisem ze dne 6. 12. 2021. Ve svém vyjádření zdůraznil, že se situací žalobkyň podrobně zabýval a důkladně posoudil všechny skutečnosti, které žalobkyně ve správním řízení uvedly. Následně zopakoval individuální azylový příběh žalobkyň a shrnul průběh předcházejících správních a soudních řízení. V reakci na zdravotní stav žalobkyně a) žalovaný konstatoval, že tento nedosahuje vysokého standardu velice výjimečných okolností a závažných humanitárních důvodů, který vyplývá z judikatury ESLP a nepředstavuje např. finální stadium nevyléčitelné nemoci, jak je v judikatuře ESLP zmiňováno. Z výpovědí žalobkyň ani z doložených lékařských zpráv nelze učinit závěr, že by se žalobkyně a) nacházela v přímém a bezprostředním ohrožení života (do České republiky přicestovala sama bez doprovodu ještě před operací a ve zlepšeném zdravotním stavu). Po pečlivém posouzení celé situace není možné případ

žalobkyň podřadit důvodům zvláštního zřetele hodným. Tedy žalovaný neshledal, že by žalobkyně splňovaly podmínky pro udělení humanitárního azylu.

16. Následně se žalovaný vyjádřil k možnosti léčby žalobkyně a) v Arménii. Přitom připomněl, že ve vlasti je žalobkyni a) dostupná veškerá potřebná léčba (vč. specializovaných vyšetření), jakož i potřebná medikace. Žalobkyně a) zároveň spadá do skupiny obyvatelstva, která má veškeré zdravotní služby a léky zdarma. Žalovaný nepopírá, že může být úroveň lékařské péče poskytované v zemi původu žalobkyň v porovnání s Českou republikou nižší, ale účelem humanitárního azylu nicméně není řešení situace u osob, pro které by léčení v rámci zdravotního systému v České republice mohlo být z dlouhodobějšího hlediska určitým způsobem výhodnější.
17. K namítanému nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 3 EÚLP žalovaný sdělil, že žalobkyně v průběhu správního řízení neuvedly a ani žalovaný nezjistil žádnou skutečnost, ze které by vyplývalo, že by byly žalobkyně po návratu do vlasti vystaveny skutečně hrozícímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Na tomto místě žalovaný poukázal na výpověď žalobkyně b), podle které jí ani její dceři v případě návratu do Arménie žádné nebezpečí nehrozí. Případné vycestování žalobkyň po posouzení informací o zemi původu a sdělených skutečnostech rovněž nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky.
18. Jelikož má žalovaný za to, že při svém postupu neporušil žádné z ustanovení zákona o azylu, s. ř. ani EÚLP, zdejšímu soudu navrhl, aby žalobu v plném rozsahu zamítl.
19. V replice ze dne 21. 12. 2021 žalobkyně uvedly, že v době od 20. 11. 2021 do 1. 12. 2021 byla žalobkyně a) hospitalizována ve Fakultní nemocnici u sv. Anny v Brně, a to pro kumulaci 5 epileptických záchvatů v jednom dni. Dle doporučení lékařů je třeba sledovat stav žalobkyně a) u jejího ambulantního epileptologa a dodržovat režimová opatření. Žalobkyně a) je zařazena do epileptickochirurgického programu a má implantovaný vagový stimulátor, jenž vyžaduje stálé sledování a úpravu parametrů. Tato léčba je v Arménii nedostupná. Pokud žalovaný navrhl, aby žalobkyně a) za léčbou dojížděla do České republiky, není tento postup možný, neboť by s ohledem na doporučení lékařů představoval zásah do léčby žalobkyně a).
20. Žalobkyně na své žalobě navrhly, aby soud napadená rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

V. Správní spisy

21. Ve správním spisu žalobkyně a) je založena kopie dokumentů z prvotního řízení (zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany rozhodnutím žalovaného ze dne 22. 3. 2018, č.j. OAM-807/ZA-ZA12-ZA10-2017). Rovněž je zde obsaženo rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 3. 2019, č. j. OAM-899/ZA-ZA11-K09-2018 a zrušující rozsudek. Spisová dokumentace dále sestává z protokolů o doplňujících pohovorech s žalobkyní a) ze dne 24. 2. 2021 a 29. 4. 2021. Obsahem správního spisu je též komplexní zdravotnická dokumentace léčby žalobkyně a) v České republice, vč. zprávy o hospitalizaci ze dne 31. 5. 2021 (dokumentující operaci vagového stimulátoru dne 25. 5. 2021). Současně z obsahu správního spisu plyne, že žalovaný shromáždil četné podklady týkající se léčby epilepsie a dostupnosti zdravotní péče v Arménii [Informaci Belgického oddělení pro dostupnost – Přehled informací o zemi – Dostupnost zdravotní péče:

Arménie ze dne 10. 4. 2018 (vč. Přílohy I: Zdravotnická zařízení), Informaci EASO – MedCOI čj. AVA 14796 ze dne 7. 6. 2021 stran dostupnosti lékařské péče v oblasti neurologie (epilepsie), včetně dostupnosti léčiv a Informaci EASO – MedCOI, ACC-20210610-AM-7497 ze dne 30. 7. 2021 stran dostupnosti lékařské péče při léčbě epilepsie, včetně dostupnosti léčiv].

22. Správní spis žalobkyně b) potom sestává z kopií dokumentů vztahujících se k řízení o první žádosti o udělení mezinárodní ochrany, rozhodnutí žalovaného o opakované žádosti žalobkyně b) ze dne 14. 3. 2019, č. j. OAM-898/ZA-ZA11-K09-2018, a zrušujícího rozsudku. Dále je ve správním spisu založen protokol o doplňujícím pohovoru s žalobkyní b) ze dne 24. 2. 2021 společně se zdravotnickou dokumentací žalobkyně a). Stejně tak lze ve správním spisu žalobkyně b) nalézt zprávy o bezpečnostní situaci a dostupnosti zdravotní péče v zemi původu.

VI. Posouzení věci krajským soudem

23. Žaloba byla podána osobou oprávněnou [§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)] a ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 zákona o azylu.
24. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
25. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) podle skutkového a právního stavu zjištěného s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (tzv. procedurální směrnice).
26. Při svém rozhodování vycházel krajský soud rovněž ze závěrů vyjádřených ve zrušujícím rozsudku, podle nichž žalovaný nesprávně vyhodnotil opakované žádosti žalobkyň o udělení mezinárodní ochrany jako nepřipustné. Jelikož od podání prvních žádostí došlo ke změně zdravotního stavu žalobkyně a), uložil soud žalovanému se touto otázkou zabývat jako novou skutečností a na základě aktuálních informací o zemi původu prověřit, zda je žalobkyni a) v Arménii dostupná potřebná lékařská péče. Na základě toho byl žalovaný povinen opětovně přezkoumat otázku udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu.
27. Žaloba **není důvodná**.
28. V žalobě bylo namítáno, že žalovaný svým postupem ve správním řízení zkrátil žalobkyně na jejich právech tím, že porušil § 3 a § 68 s. ř. a § 14 a § 14a zákona o azylu. Žalobkyně mají za to, že s ohledem na aktuální zdravotní stav žalobkyně a) v kombinaci s nedostatečným přístupem k lékařské péči v zemi původu splňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve formě humanitárního azylu, příp. doplňkové ochrany. Žalovaný dle jejich přesvědčení nedostatečně zjistil skutkový stav a zatížil napadené rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti a nezákonnosti. Z nedostatečně zjištěného skutkového stavu potom vyvodil nesprávné závěry o neexistenci azylově relevantního nebezpečí v zemi původu. Zároveň se odchýlil od ustálené judikatury správních soudů.
29. Ze společného azylového příběhu žalobkyň zdejší soud zjistil, že žalobkyně požádaly v České republice o udělení mezinárodní ochrany z důvodu zdravotního stavu

žalobkyně a). Ta trpí farmakorezistentní epilepsií s těžkou úzkostně depresivní poruchou, v důsledku čehož se u ní vyskytují nekontrolovatelné záchvaty. S ohledem na neexistenci účinné léčby a nedostatečnou úroveň zdravotnických služeb v zemi původu (Arménii) se žalobkyně rozhodly vycestovat do Evropy a zajistit tak žalobkyni a) odpovídající léčbu. Žalobkyně b) žádá o mezinárodní ochranu (ve smyslu § 13, příp. 14b zákona o azylu) společně se svojí dcerou, neboť žalobkyně a) je do velké míry odkázaná na její péči.

30. Během svého pobytu v České republice žalobkyně a) absolvovala několik specializovaných vyšetření, trvale užívá antiepileptickou medikaci a dne 25. 5. 2021 podstoupila neurologickou operaci, při níž jí byl implantován tzv. vagový stimulátor. Právě léčba pomocí vagového stimulátoru představuje v případě žalobkyně a) nejprínosnější (nejefektivnější) způsob léčby; léčba pomocí antiepileptik u žalobkyně a) nedosahuje vzhledem k diagnostikované formě nemoci (farmakorezistentní epilepsie) obvyklých výsledků. Současně je z doporučení lékařů (zejm. zprávy doc. Doležalové ze dne 13. 10. 2021) patrné, že aby implantovaný vagový stimulátor fungoval správně, je nutná pravidelná dispenzarizace stimulátoru, jeho kontrola a úpravy; úprava parametrů vagového stimulátoru probíhá výhradně na specializovaných pracovištích v Brně či Praze. Pokud by žalobkyně a) opustila Českou republiku, není z pohledu lékařů možné další sledování a úpravy vagového stimulátoru zajistit.

A) Humanitární azyl

31. Žalobkyně jsou přesvědčeny, že s ohledem na zcela mimořádné skutkové okolnosti svého azylového příběhu [aktuální zdravotní stav žalobkyně a) vyžadující specifickou a nedostupnou léčbu pomocí nervového vagového stimulátoru] splňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve formě humanitárního azylu. K tomu krajský soud uvádí následující argumentaci.
32. Podle § 14 zákona o azylu platí, že: *„Jestliže v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.“*
33. Úvodem krajský soud připomíná, že dle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu nemá žadatel na udělení humanitárního azylu právní nárok (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48; rozhodnutí je dostupné na www.nssoud.cz) ani subjektivní právo (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38). Humanitární azyl je čistě národní formou mezinárodní ochrany, která nemá oporu v kvalifikační směrnici.
34. Ve vztahu k účelu a smyslu humanitárního azylu potom Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, konstatoval, že: *„smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrné ‚nehumánní‘ azyl neposkytnout. [...] Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“* Jedná se tedy

o situace absence či nedostatku ochrany ze strany země původu, např. z důvodu nedostatečné lékařské péče či humanitární katastrofy, nikoli však z důvodů taxativně vymezených v ostatních ustanoveních zákona o azylu.

35. Zákodárce při úpravě podmínek pro udělení humanitárního azylu zvolil kombinaci neurčitého právního pojmu „případ hodný zvláštního zřetele“ a následného správního uvážení co do samotného rozhodnutí o udělení či neudělení. Žalovaný tak nejdříve musí interpretovat neurčitý právní pojem „případu hodného zvláštního zřetele“ a posoudit jeho naplnění v konkrétní věci. Pokud dojde k závěru o jeho naplnění, provede správní uvážení, při němž vybere jednu ze dvou alternativ rozhodnutí – udělení či neudělení humanitárního azylu. Jestliže se naopak o případ hodný zvláštního zřetele v konkrétní věci nejedná, nevzniká prostor pro jakoukoliv úvahu správního orgánu a azyl z humanitárního důvodu udělit nelze. Míru volnosti žalovaného při správním uvážení o důvodech pro udělení humanitárního azylu limituje zákaz libovůle (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2015, č. j. 1 Azs 200/2014-27). Současně platí, že je při aplikaci § 14 zákona o azylu nezbytné ujasnit si obsah tohoto ustanovení z hlediska možností, které se správnímu orgánu nabízejí. Neurčitý právní pojem, zde představovaný „důvodem zvláštního zřetele hodným“, nelze obsahově dostatečně přesně vymezit (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72).
36. Žalobkyně vidí ve svém případě důvod hodný zvláštního zřetele v tom, že žalobkyně a) trpí farmakorezistentní epilepsií a má implantovaný vagový stimulátor. Ten vyžaduje opakovanou kontrolu a úpravu parametrů na specializovaném pracovišti. V případě návratu do země původu se žalobkyně obávají, že by žalobkyni a) nebyla poskytnuta odpovídající zdravotní péče. Jelikož není léčba farmakorezistentní epilepsie pomocí vagového stimulátoru v Arménii v současné době možná, nemůže žalobkyně a) kontroly a úpravy parametrů stimulátoru v zemi původu absolvovat. Vycestování žalobkyně a) tudíž představuje překážku v dalším možném sledování a kontrole přístroje.
37. Krajský soud důsledně přezkoumal postup žalovaného při výkladu neurčitého právního pojmu „důvodu hodného zvláštního zřetele“ v intencích skutkových okolností posuzované věci a konstatuje, že v azylovém příběhu žalobkyň – ve shodě s žalovaným – „důvod hodný zvláštního zřetele“ neshledal.
38. Možností udělení humanitárního azylu se žalovaný podrobně zabýval v napadeném rozhodnutí A) i napadeném rozhodnutí B)]. Z příslušné pasáže vyplývá, že žalovaný hodnotil zejména rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobkyně a). Zvláštní pozornost přitom věnoval jejímu zdravotnímu stavu. Při posouzení vycházel jak z výpovědi žalované a) a jí doložených lékařských zpráv, tak z odpovídajících podkladů o zemi původu.
39. Z doložené zdravotnické dokumentace vyplývá, že již od 6 měsíců věku trpí žalobkyně a) farmakorezistentní epilepsií provázenou klinicky fokálními záchvaty s poruchami vědomí s přechodem do bilaterálně tonicko-klonického záchvatu a těžkou úzkostně-depresivní poruchou. V České republice se žalobkyně a) léčí ambulantně na I. Neurologické klinice Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně a v privátní psychologické ambulanci B. s. r. o. Její zdravotní stav je částečně kompenzován léky a činností vagového stimulátoru. Dle posledních lékařských zpráv žalobkyně a) užívá léky Lamictal 100 mg, Timonil ret. 300 mg, Briviact 100 mg, Paroxetin tbl. 20 mg, Rivotril 0,5 tbl. mg,

Magnesii lactici 500 mg a Persen F. V dohledné době již není u žalobkyně a) plánován žádný lékařský zákrok.

40. S ohledem na aplikovaný způsob léčby žalobkyně a) v České republice následně žalovaný vyhodnotil možnosti její další léčby v zemi původu. Z nashromážděných podkladů, zejm. Informace Belgického oddělení pro dostupnost – Přehled informací o zemi – Dostupnost zdravotní péče: Arménie ze dne 10. 4. 2018 (vč. Přílohy I: Zdravotnická zařízení), Informace EASO – MedCOI č. AVA 14796 ze dne 7. 6. 2021 a Informace EASO – MedCOI, ACC-20210610-AM-7497 ze dne 30. 7. 2021, vyplývá, že arménský zdravotní systém poskytuje žalobkyni a) veškerou potřebnou léčbu, včetně nezbytné medikace. Dle těchto podkladů může žalobkyně a) ve vlasti využít ambulantní i hospitalizační léčbu u neurologa, neurochirurga a psychologa. Současně je zde žalobkyni a) k dispozici i řada specializovaných vyšetření [vč. magnetické rezonance (MRI), počítačové tomografie (CT), elektroencefalogramu či monitorování hladiny karbamazepinu a lamotriginu v krvi]. Pokud jde o užívané léky, jsou tyto (příp. jejich náhražky) z velké části v Arménii dostupné, byť často pod jinými obchodními názvy. Z uvedených informačních zdrojů lze rovněž zjistit, že jelikož spadá žalobkyně a) v Arménii do sociálně ohrožené skupiny (bylo ji přiznáno postižení III. stupně) a zároveň epilepsie představuje onemocnění s vysokou společenskou prioritou, má ve vlasti k dispozici veškeré zdravotnické služby a léky zdarma, příp. s výraznou slevou.
41. Co se namítaného omezení další léčby pomocí vagového stimulátoru týče, krajský soud uvádí, že si je vědom toho, že tato není v současné době v Arménii dostupná. Zároveň je však, navzdory nelehké a jistě nezáviděníhodné životní situaci žalobkyň, nutno konstatovat, že se v případě přerušení tohoto způsobu léčby nejedná na straně žalobkyně a) o otázku „života a smrti“. Léčba pomocí vagového stimulátoru nepředstavuje jediný možný způsob léčby epilepsie, nýbrž jde pouze o pro žalobkyni a) aktuálně nejefektivnější léčebnou metodu (terapii). Být krajský soud nechce v žádném případě zlehčovat zdravotní obtíže žalobkyně a), je přesvědčen, že její aktuální zdravotní stav nezavdává dostatečný důvod domnívat se, že se v jejím případě jedná o osobu zvláště těžce nemocnou (příp. o osobu v postavení, jež by bylo s těžkou nemocí funkčně srovnatelné), které by bylo nehumánní ochranu formou humanitárního azylu odeprít. Soud se tedy ztotožnil s žalovaným, jenž v omezení léčby pomocí vagového stimulátoru důvod zvláštního zřetele hodný neshledal. Jak již bylo uvedeno výše, má žalobkyně a) v zemi původu k dispozici veškerou potřebnou léčbu, vč. specializovaných vyšetření a příslušné medikace. Ta je navíc v jejím případě poskytována zcela zdarma. V tomto ohledu byl tudíž krajský soud nucen vyhodnotit námitku žalobkyň jako neopodstatněnou, neboť lepší přístup k lékařské péči a vyšší úroveň zdravotních služeb *per se* případ hodný zvláštního zřetele nepředstavují (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 2. 2017, č. j. 6 Azs 17/2017-28).
42. Pokud by však žalobkyně a) i nadále trvala na léčbě pomocí vagového stimulátoru, nic podle názoru zdejšího soudu nebrání tomu, aby v doprovodu své matky či jiné třetí osoby [dle doporučení lékařů spočívá jediné cestovní omezení žalobkyně a) v tom, že není z důvodu svého zdravotního stavu schopna cestovat samostatně a vyžaduje dozor nejméně jedné osoby] za tímto účelem vycestovala do zahraničí (ať už do České republiky či „bližšího“ zahraničí), kde je léčba epilepsie implantací vagového stimulátoru běžně aplikována. Na tomto místě krajský soud rovněž uvádí, že cestu do České republiky (resp. Německa) absolvovala žalobkyně a) zcela sama bez pomoci jiné osoby (žalobkyně

do Evropy přicestovaly odděleně). Zdravotní stav žalobkyně a) se navíc následkem implantace vagového stimulátoru v porovnání se stavem v době jejího příjezdu do Evropy mírně zlepšil. Z obsahu správního spisu rovněž plyne, že žalobkyně a), resp. její rodina, disponují finančními možnostmi, jež jim umožňují případnou léčbu v zahraničí uhradit.

43. Ve vztahu k námitce žalobkyň stran korupce uvnitř arménského zdravotního systému potom krajský soud konstatuje, že ji neshledal důvodnou. Žalobkyně odmítly tvrzení žalovaného, podle kterého je žalobkyni a) v Arménii veškerá léčba plně hrazena, s tím, že ve skutečnosti je arménské zdravotnictví spojeno s korupcí a i bezplatné úkony jsou v praxi často spojeny s poplatky; k poskytování bezplatné péče tudíž běžně nedochází. Na podporu svých závěrů žalobkyně odkázaly na zprávu Evropského výboru pro sociální práva z ledna 2018, zprávu neziskové organizace Bertelsmann Stiftung z října 2020 a článek Rádia Svoboda ze dne 13. 5. 2019.
44. Krajský soud neshledal, že by na základě citovaných zpráv bylo možné učinit kategorický závěr o nedostupnosti nezbytné zdravotní péče pro žalobkyni a) v zemi původu. Dané zprávy nijak nezpochybňují klíčové skutečnosti plynoucí z žalovaným nashromážděných podkladů. Tedy že arménský zdravotní systém poskytuje žalobkyni a) veškerou nezbytnou léčbu, vč. specializovaných vyšetření, a že je zde dostupná potřebná medikace, kterou žalobkyně a) pro mírnění svých obtíží užívá. Z předkládaných zpráv lze dle krajského soudu nanejvýš dovodit, že v arménském zdravotnictví funguje v určité míře korupce; jen stěží však lze na jejich základě činit bezvýhradné závěry o faktické nedostupnosti zdravotní péče pro žalobkyni a).
45. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud shrnuje, že žalovaný při hodnocení podmínek pro udělení humanitárního azylu postupoval v souladu se zákonem; své úvahy opírající se o dostatečně obsáhlé, objektivní a aktuální informační zdroje žalovaný vyložil srozumitelně a přezkoumatelným způsobem. Zdůvodnění žalovaného stran neudělení humanitárního azylu tak považuje soud s ohledem na skutkové okolnosti posuzované věci za zcela dostačující.

B) Doplnková ochrana

46. S ohledem na to, že v případě žalobkyně a) nebyly naplněny důvody pro udělení azylu jako vyšší formy mezinárodní ochrany, žalovaný v souladu s právní úpravou současně posoudil, zda žalobkyně nesplňují důvody pro udělení doplňkové ochrany (§ 14a zákona o azylu), jak mu ukládá § 28 zákona o azylu.
47. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu *se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*
48. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje *a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného*

konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

49. Žalovaný posoudil azylový příběh žalobkyně v intencích výše uvedených ustanovení a dospěl k závěru, že žalobkyně zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany nesplňují, neboť jim v případě návratu do země původu skutečné nebezpečí vážné újmy nehrozí. S takovým hodnocením žalobkyně nesouhlasily a poukázaly na závěry rozsudku ESLP ve věci *Paposhvili proti Belgii*, podle kterého i zdravotní stav žadatele o mezinárodní ochranu může zakládat důvod pro udělení doplňkové ochrany.
50. Pokud jde o možnost udělení doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů, odkazuje krajský soud na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 7. 2020, č. j. 10 Azs 437/2019-83, v němž tento soud shrnul příslušnou judikaturu ESLP včetně rozsudku ve věci *Paposhvili proti Belgii*, kterého se dovolává žaloba, v němž se uvádí: „*Původní judikatura vztahující se k otázce doplňkové ochrany z humanitárních důvodů stanovila velmi přísné podmínky pro její udělení. Žadatel o mezinárodní ochranu se musel ocitát takřka na pokraji smrti (např. AIDS v terminálním stadiu). Tento velmi přísný standard, zastávaný Evropským soudem pro lidská práva v rozsudcích ze dne 2. 5. 1997 ve věci D. proti Spojenému království, stížnost č. 30240/96, a ze dne 27. 5. 2008 ve věci N. proti Spojenému království, stížnost č. 26565/05, ESLP zmírnil v rozsudku ze dne 13. 12. 2016 ve věci Paposhvili proti Belgii, stížnost č. 41738/10. Setrval sice na tom, že institut doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů musí zůstat vyhrazen pro velmi výjimečné případy, nikoliv však jen pro ty, v nichž je žadatel v době podání žádosti bezprostředně ohrožen na životě. Podle rozsudku ve věci Paposhvili jde i o případy vážně nemocných osob, „u nichž se lze ze závažných důvodů domnívat, že v přijímající zemi by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval skutečné riziko, že se zdravotní stav nemocné osoby vážně, rychle a nevratně zhorší, a to by vedlo k intenzivnímu utrpení této osoby nebo k výraznému snížení předpokládané délky jejího života“ (bod 183 rozsudku).*“
51. Z toho Nejvyšší správní soud dovodil, že: „*Pro rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze zdravotních důvodů jsou stěžejní tyto podklady a informace: 1) ty, které se týkají zdravotního stavu žadatele, a 2) ty o kvalitě a dostupnosti zdravotní péče a léků v zemi, kam by musel žadatel vycestovat. Z judikatury ESLP plyne, že je na žadateli, aby předložil důkazy pro to, že by mu v zemi původu brozila vážná újma, neboť by se mu tam nedostalo vhodné zdravotní péče odpovídající jeho vážnému zdravotnímu stavu (srov. bod 186 rozsudku Paposhvili). Informace o svém zdravotním stavu musí poskytnout žadatel v takové kvalitě, aby z nich bylo možné učinit závěr o tom, v jak závažném stavu se žadatel nachází a jaké riziko by pro něj představovaly samotná cesta do země původu i následné setrvání v ní. Na žalovaném je, aby tyto důkazy řádně posoudil a potvrdil či rozptýlil žadatelovy obavy, že se jeho zdravotní stav zásadně zhorší, tím, že si obstará dostatek informací o dostupnosti zdravotní péče v žadatelově zemi původu (obdobně bod 187 rozsudku Paposhvili).*“
52. V této souvislosti zdejší soud uvádí, že zdravotní stav žalobkyně a) nelze považovat za „velmi výjimečný“ ve smyslu rozsudku *Paposhvili*, tedy že jí v případě návratu do země původu nehrozí nelidské či ponižující zacházení ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu a čl. 3 EÚLP. Z uvedeného rozsudku ESLP vyplývá, že „velmi výjimečnými případy“, ve kterých čl. 3 EÚLP znemožňuje vyhoštění (či naopak ukládá udělení mezinárodní ochrany – srov. již cit. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Azs 437/2019-83), jsou případy vážně nemocných osob, u nichž závažné důvody zakládají domněnku, že ačkoliv nejsou v bezprostředním ohrožení života, nedostatek vhodné péče či přístupu k

ní v přijímající zemi představuje riziko vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejich zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života.

53. Jak již bylo uvedeno, žalovaný ve věci nashromáždil řadu dostatečně aktuálních a objektivních informačních zdrojů stran léčby epilepsie v Arménii. Z daných podkladů jednoznačně plyne, že je arménský zdravotní systém schopen zabezpečit žalobkyni a) potřebnou lékařskou péči (vč. nezbytných specializovaných vyšetření), jakož i patřičnou medikaci. Poněvadž žalobkyně a) ve vlasti patří k ohrožené skupině obyvatel (bylo jí diagnostikováno postižení III. stupně) a epilepsie i psychické problémy jsou v Arménii brány za onemocnění s vysokou společenskou prioritou, má nárok na poskytování zdravotní péče, vč. léků, bezplatně. Zdejší soud má proto za to, že žalovaný v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu obavy žalobkyň, že se zdravotní stav žalobkyně a) v případě návratu do Arménie zásadně zhorší, spolehlivě vyvrátil.
54. Na tomto místě též krajský soud připomíná, že byla žalobkyni a) farmakorezistentní epilepsie diagnostikována již v jejích 6 měsících věku. Od té doby se žalobkyně a) kontinuálně léčila v Arménii a do Evropy vycestovala až v roce 2015 (tj. ve věku 27 let) na doporučení místního lékaře s tím, že se jí zde dostane kvalitnější zdravotní péče. Trpí také zdokumentovanou úzkostně-depresivní poruchou, která ovšem v klinickém obraze zdravotního stavu žalobkyně hraje spíše doplňkovou roli. Žalobkyně přitom netvrdily a ani z obsahu správních spisů neplyne, že by se po dobu léčby v Arménii měl zdravotní stav žalobkyně a) zhoršovat (např. v důsledku nedostatečné, nesprávné či dostatečně neefektivní léčby). Z toho důvodu se krajský soud nemohl ztotožnit s obavami žalobkyň, že v případě návratu do vlasti existuje důvodná pochybnost, zda by se žalobkyni a) dostalo zdravotní péče v takové míře, aby ke zhoršení jejího zdravotního stavu nedošlo. V posuzované věci zdejší soud neshledal žádné indicie v tom směru, že by žalobkyni a) v zemi původu hrozilo vážné, rychlé a nevratné zhoršení zdravotního stavu vedoucí k intenzivnímu utrpení nebo výraznému snížení předpokládané délky života v důsledku tamější zdravotní péče, tedy že by hrozilo porušení čl. 3 EÚLP.
55. Žalobkyním lze sice přisvědčit v tom, že obecně bude v Arménii kvalita zdravotnictví a dostupnost zdravotní péče nejspíše na nižší úrovni než v České republice, tato skutečnost však sama o sobě nemůže založit důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Mezinárodní ochranu (vč. doplňkové ochrany) nelze udělit pouze z důvodu nižší úrovně zdravotní péče v zemi původu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003-38, či rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48).
56. Konečně krajský soud posoudil námitku žalobkyň, že se žalovaný dostatečně nezabýval tím, zdali jejich vycestování není v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. V této souvislosti soud uvádí, že žalovaný v odůvodnění obou napadených rozhodnutí jednoznačně konstatoval, že případné vycestování žalobkyň po posouzení informací o zemi původu a skutečností sdělených žalobkyněmi nepředstavuje rozpor s mezinárodními závazky České republiky. Pokud žalobkyně s tímto závěrem nesouhlasí, tedy jsou přesvědčeny o opaku, je zapotřebí, aby v žalobě, a to v konkrétních souvislostech, namítaly, z jakých důvodů považují své vycestování do země původu za v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, resp. v čem by Česká republika své mezinárodní závazky jejich vycestováním porušila. To však žalobkyně neučinily. Na tomto místě soud připomíná, že v případě žalobkyně a) nejde o otázku „života a smrti“ (čl. 2 EÚLP) a současně nejde ani o nelidské zacházení ve smyslu čl. 3 EÚLP. Porušení

jiných mezinárodních závazků žalobkyně nenamítaly. Samotná skutečnost, že žalovaný svůj závěr podrobněji neodůvodnil pak bez dalšího – v kontextu skutkových okolností posuzované věci – nezákonnost napadených rozhodnutí (pro rozpor s § 68 odst. 3 s. ř.) nezakládá.

57. Vzhledem k výše uvedenému žalovaný správně uzavřel, že žalobkyně a) zákonné podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu nesplňuje, načež jí doplňkovou ochranu neudělil.
58. Poněvadž žalovaný žalobkyni a) mezinárodní ochranu (v žádné její formě) po právu neudělil, nelze ani žalobkyni b), s ohledem na společný azylový příběh, tedy že žalobkyně b) svůj nárok na mezinárodní ochranu odvíjí od zdravotního stavu své dcery, mezinárodní ochranu udělit.

VII. Závěr a náklady řízení

59. Ze všech shora uvedených důvodů rozhodl krajský soud o žalobě tak, že ji v plném rozsahu zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
60. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšné žalobkyně nemají právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, resp. ani úhradu nákladů řízení nepožadoval, proč se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 25. července 2023

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v. r.
samosoudce